

Kəndirbazla ip altında söhbət

“Öyrəndiyimi öyrənmişəm, indi isə daha çox öyrətmək, bu sənətin gələcək nəsillərə ötürülməsini, yaşamasını istəyirəm. Təəssüf ki, marağı olan uşaqlar azdır. Bacardıqca bildiklərimi oğlum Yusifəliyə öyrədirəm. Amma istəmirəm tək o bilsin, qoy, başqa balalarımız da maraqlansınlar. Onu da deyim ki, bu sənətlə lap kiçik yaşlardan məşğul olmaq lazımdır. Çox istərdim ki, çalışdığım Mədəniyyət evində bizim truppamız yaradılsın, biz bu xətlə qastrollara gedib, bu sahəni layiqincə təmsil edək...”

“Salam, bağışlayın, mənim Amil müəllimlə görüşüm var...”.

Bayaqdan əlində çəki o yan-bu yana gedib, hərəyə bir göstəriş verən almayanaq gənc üzümə belə baxmadan tələsik cavab verib sovuşmaq istəyirdi ki, “Soyadını unutmuşam. Burada neçə Amil var ki?” deyib tələbkar ədəsi ilə gülümsündüm.

Bu sualımdan onsuz da səbirsiz adam təsiri bağışlayan gənc lap əsəbiləşdi. Tez “Kəndirbaz Amili deyirəm də. Sim pəhləvanı Amil” deyib dərinə nəfəs aldım.

Bu dəfə dodaqları gülmək üçün səyriyə gənc başını yuxarı qaldırıb “Düş də aşağı. Görmürsən, qonağın var” deyəndə mən də qeyri-ixtiyari başımı qaldırdım. Çox vaxt ip üstündə gördüyüm köhnə dostumla salamladım. İpdə az qala yerdən də rahat gəzən Amil əlindəki iri dirəyi (balans) yerə dayağ edib endi.

“Yaxşı qurtardın” deyib nəzərləri ilə yerə dirək basdıran əli çəkicini göstərərək “Hirsini toxmaqdan çıxır” deyib gülümsündü. Heç nə olmamış kimi “Əslində, gəlməyini gördüm, bayaqdan sizə baxırdım. İpin o başındaydım. Özüm qalxdım ki, qonağı, necə deyirsiz, məxsusi oradan salamlayım” deyib qımışdı.

“İşim budu, ip üstündə gəzmək. Sizin də sözlə oyun. Görək yarışımız necə alınır” deyə əlavə edərək şehi çoxdan çəkilən çəmənlikdə oturdu.

Hə, təqdimat üçün deyim ki, Amil Hafiz oğlu Məmməd Hüseyinov Qubanın Tüləkəran kəndindəndir. 1988-ci ildə doğulub. Atası da kəndirbaz olduğundan əvvəldən bu qədim xalq sənətinə marağ göstərib. Orta məktəbdən sonra Bakı Sənaye Pedaqoji Texnikumunun bədən tərbiyəsi və fiziki hazırlıq şöbəsində təhsil alıb. Hazırda Quba rayon Mədəniyyət evində klub müdiri kimi çalışsa da, əsas işi sözsüz ki, kəndirbazlıqdır.

Dünyanın bir sıra ölkələrində də maraqlı proqramlarla çıxışlar edib.

Söhbətə əsl canbazsayağı – qısa sualla başladım.

– *Dostum Amil niyə kəndirbaz oldu?*

– Vallah, gözümü açandan atamı bu sənətdə, necə deyirlər, ip üstündə gördüm. Yəqin genetik kodlar da öz sözünü dedi və mən istər-istəməz bu isti-

qaməti seçdim. Kəndirbazlıq siz təsəvvür etdiyinizdən də maraqlı sənətdir. Onun ayrı bir zövqü var. Hər an maraqlı, diqqət mərkəzində olursan.

– *Tamaşaçıların sizi kəndirbaz kimi tanıması ilə adi qubalı Amil arasındakı fərq nədir?*

– Elə bayaqkı söhbətin fərqi kimi. Məsələn, Amil ilə kəndirbaz Amilin fərqi (gülür). Zarafat bir yana, insanların məni sənətim ilə tanıması və sevməsi məni, bilirsiniz, necə sevindirir? Allah eləməsin, mən ata-baba sənətimi layiqincə davam etdirməyib, uğursuzluğa da düşər ola bilərdim. Amma şükür ki, sənətim, o çox sevdiyim işim məni tanıdıb, mən də bacardıqca onu yaşadıb, daha da tanıtdırdım. Digər tərəfdən mən sənətimlə kəndirbazlıqla da məşğul deyiləm. İkinci işim də var. B.Səfəroğlu adına Quba rayon Mədəniyyət evində klub müdiri vəzifəsində çalışıram.

– *Özünüzü peşədə təsdiq etmişinizmi?*

– Bu sahənin da ustaları, qocaman davamçıları var. Amma özümü onlardan heç də geri hesab etmirəm. Çünki yalnız bir neçə ənənəvi nömrə, yəni nümayiş üsulu ilə məhdudlaşmıram, daim öz üzərimdə çalışıb, texniki baxımdan daha qəliz, bir az da riskli nümayişlərə can atıram. Belə görünməyimə baxmayın, kifayət qədər riskli sevmən, bir az da dediyini edən adamam. Məqsədimin arxasınca gedirəm.

– *Yəqin ipin əl-ayağınıza “dolandığı”, peşədən soyuduğunuz vaxtlar da olub...*

– Yox, inanın, heç vaxt olmayıb. Bilmirəm niyə, amma mənə həmişə elə gəlir ki, bu işdən qopsam, kəndirbazlıqdan imtina etsəm, özümə və bu qədim peşəyə, sənətə, mən lap belə deyərdim, həyat tərzinə xəyanət eləmiş olaram.

– *Bəstəboy adam olsanız da tez-tez hamımızdan “böyük” olursunuz. Yuxarıdan, ipin üstündən necə görünürük?*

Kəndirbazla ip altında söhbət

– Maraqlı (gülür). Əsas odur ki, insanlara yuxarıdan aşağı baxmıram, sağ olsunlar, onlar da mənə. Amma ən xoşuma gələn bilirsiniz nədir? İp üstündə olmazdan əvvəl və sonrakı münasibət. Bu, məni hədsiz xoşal edir. Məsələn, milli, daha doğrusu, canbazlara xas geyimimizdə yerdə, ip ətrafında gəzib-dolaşarkən o qədər də fərqi görmürük. O ki ipə qalxıb, onları heyretləndirib, düşürsən, olursan başqa adam. Heyrətdən daha da böyüyən gözlər, həyəcan, sevinc və narahatlıq oxunan üzrlər, durmadan səni alqışlayan əllər... və sonda “Afərin” nidaları möhtəşəm hissdır. Mən tamaşaçıları çox sevirem.

– *Kəndirbazlıq, həm də gəlirli sahədir. Yerli və xarici tədbirlərə dəvətlər baxımından dedim. İpin üstündə var-gəl maddi baxımdan sizi qane edir?*

– Edir. Sözsüz ki, məşğul olduğun sənət səni həm də maddi baxımdan yaşatmalıdır. Tədbirlərə tez-tez dəvət alıram, düzdür. Amma arada elə qonorarlar təklif edirlər ki, adamın lap gülməyi gəlir. Belə olduqda proqramın müddət və nömrə sayı, məsafə fərqi qoymadan imtina edərəm. Çünki sənətə qiymət üçün ilk olaraq o işin çətinliyini anlamaq lazımdır. Pul üçün bu çox sevdiyim sənəti ucuzlaşdırmağa da ixtiyarım yoxdur.

– *Bu peşəni, bildiyim qədərliyə, oğlunuza da öyrədirsiniz. Ondan başqa da şeyirdiniz varmı? Ümumən öyrətməyə maraqlısız, yoxsa hələ də öyrənməyə?*

yardımçı olur. Burada əsas məsələ həm də ipin tarımıdır. Bilirsiniz ki, ip hər iki tərəfdən haça dediyimiz ağaca, yaxud metal konstruksiyaya bərkidilir. Səhnədə, sim quraşdırmaq üçün ümumən 4 nəfər işləyirik. Əvvəl bu lap çətin idi. İndi 2 nəfərlə də qurmaq mümkündür. Çünki texniki təkmilləşmələr olub. Biz kəndirbazları iki nəfər musiqiçi də – qarazurna və nağarada müşayiət edir.

– *Sizdən neçə nəfərdir və bu qədim el sənətinə marağ yaratmaq üçün nələr etmək olar?*

– Hazırda ölkəmizdə cəmi 6 kəndirbaz var. Amildən isə bir dənədir (gülür). Sadəcə, təəsüf edərəm ki, bu sənət getdikcə sıradan çıxır, nəsil yenilənməsi zəifləyir, həvəskarların sayı azalır. Qalanlar da tədbirlərdə, xalq qarşısında çıxışlara marağ göstərmirlər. Hazırda bu istiqamətdə ən gənci mənəm. Düzü, bu da mənim həvəsimi qırır. Çünki rəqabət, yarış əzmi yoxdur.

– *Elm, texnika inkişaf etdikcə əyləncə vasitələri də müasirləşir. Əlində smartfonlar, fərqli oyuncaqlar olan uşaqlar üçün kəndirbazın ip üzərində manevrləri nə qədər maraqlıdır, sizcə?*

– Əvvəllər mən də sizin kimi düşündürdüm. Çünki bizə daha çox orta və yaşlı nəsillər baxırdı. Amma son zamanlar balaca tamaşaçılarımızın sayı artıb. Deməli, siz deyən o texniki vasitələr artıq zehinləri yorub. Ən xoşuma gələn tamaşaçılarımız arasındakı o uşaqların maraqları ip üzərinə çıxmaq istəyir. Bizim bəzi nömrələrimiz var ki, ora tamaşaçıları da cəlb edirik. Məsələn, çiyində uşaqlarla ip üzərində gəzirəm. Hansısa uşağı çağıranda, valideyn onu kənara çəkib, bir növ etiraz eləsə də, uşaq israrla çağırışıma səssiz verib, gəlir.

– *Azərbaycandan daha çox təkliflər alırsınız, yoxsa?*

– Pandemiya öncə xarici ölkələrdə tez-tez olurdu. Bəzən, təkliflər arasından seçimlər də edirdim. Amma indi azalıb. Düzü, hər təklifə də getmirəm. Çünki, dediyim kimi, maddi baxımdan da təklif cəlbədicidir axı. Ölkəmizdəki tədbirlərə maraqla qatılıram. Əvvəllər bu daha çox Novruz bayramlarında olurdu, indi fərqli kütləvi mərasimlərin də proqramlarına daxil edilir.

– *Kəndir sizi idarə edir, yoxsa siz onu?*

– Daha çox onu özümə uyğunlaşdırıram. Bir növ, bir-birimizi başa düşüb, yola veririk. Baxın, kəndirbaz ip üzərində gəzmək və atılıb-düşməklə cürbəcür oyunlar göstərən adam, necə deyirlər, canbazdır. Elədirsə, demək o, ipi də ram edər, ipdəkiləri də. Ümumən bu iş ilə elə mənim kimi bəstəboy, çəkisi yüngül adamlar məşğul ola bilər. Yəni bir kəndirbaz ən əsas çəkisinə nəzarət etməlidir. Onu da deyim ki, bu sənətdə uzun illər qalmağ lazımdır. Zaman keçib, yaş ötdükcə, sözsüz ki, hamımızın səhhətində müəyyən problemlər yaranır. Belə olduqda ip üzərində hərəkətlər də məhdudlaşır, insanın özü üçün problem yaranır. Odur ki, özümə söz vermişəm, qocalanadək ipdən düşməyəcəm.

**Söhbətləşdi:
Həmidə Nizamiqızı**